

ii, 237; i, 15).

Segueix molt propi sobretot del llenguatge tradicional de la poesia popular quan s'entra en el període decadent: «sí yo <un ÿo>rn anava als perdons a gu<an>yar / en mig de la carrera trobi un cos *finat* / yo-l prenyh y me'l carrego - el porto a un lloc poblat», MilàF (*Romlo.*, 30.3D, cf. 184.1f., variants en altres versions *un cos a finà* o *un cos afinat*; seria de princ. S. xv, i en les O. C. vi, 185, posa «del S. xiii», però potser és errada tip.), també és antiga: «Quant és a la mitja nit - Madalena ya *finave*: / los àngels li feyen llum ---» (recollida per MilàF, *Romlo.*, 12.40, a Agramunt i en moltes altres versions, d'altres bandes, entre ells la del Penedès, que ja publicà en l'ed. de 1853). D'ací, doncs, *finat* 'propri d'un difunt, esblaimat com d'un mort': «tenien les cares *finades* y'ls ulls esglayats. — Assí hi ha un mort! — cridà un d'ells», MVayreda (*Puny.* xii, p. 198). Algunes vegades *afinar* per 'acabar': Jaume I, *Cròn.* (Ag., 385); «sí és *afinat* lo libre --- assí fanèx la stòria del Sant Grasal» (en l'acabament de la *Questa* de Reixac, 206.9).

Ja d'antic tendeix a especialitzar-se en el significat de 'deixar un compte quiti, saldar, pagar': «que lo dit Mostí, als cuns dies ha, ha *finat* ab ell ---», doc. ross. de 1390 (*RLR*, 1874, 375), que porta també *finança* per 'saldo' (alguna altra cita dels Ss. xiv i xv en DAg. i *AlcM*); i així continuava en l'ús valencià del S. xv, com veiem per JRoig en un passatge del *Spill* que porta alhora, assegurat per la rima, un dels testimonis més antics de *finança* 'capital, fortuna': «lo rey francès / me féu larguesa, / una duxesa, / folla guerrera, / ma presonera, / de gran *finança*, / per ma quitança, / e del botí / quant lo partí, / per part donà: / ella-s *finà*, / entregament, / dos mil e cent / nobles, de-nau / ella pagà-u» (v. 1819); d'on *finances* 'recursos pecuniaris, maneig monetari' [*DOrt.*, 1917], *financier* [com a francesisme,⁸ *DOrt.*, 1917, en eds. posteriors reemplaçat per *financer*], *finançar* [*DTO.*]. *Financiació*.

Afi adj. (o substantivat), pres del ll. *affinis* 'límitrof' (que té «*fines*» comuns), i d'ací 'emparentat', usat especialment per a la parentela sobrevinguda: des de JRoig («après parents, / los *afins* teus», *Spill*, 12598), i segurament ja anterior entre gent de lleis o notaris (sembla que un *fer fins* és deformació d'això en la documentació del procés de Camarasa, 1295-9, CaCandi, *MiscHiCat.* ii, 174); *afinitat* (id., *Spill*: «grau d'*afinitat* / ni parentat», v. 6679; «*af-*: parentiu per casament», *DTO.* 1647). *Parafina*, compost amb el ll. *parum* 'poc', per la seva naturalesa neutra, i la poca afinitat que mostra amb altres substàncies; *parafiníc*.

Confins [1695], pres del ll. *confinis* adj. 'contigu, que afronta amb': «-*ins*: límits, frontera: *Espanya y Fransa tenen los mateixos confins*», Lacav.; el sing. *confí* Belv. i Lab. 1839; i l'usà ja Verdguer en la 1.ª versió de l'*Atl.* (1867): «fangosos y plens d'aygua s'arrapan a una serra, / la sola que a las onas la testa no ajupí, / y'l llot de sas parpellas trayent, saltar en terra / felís, vengen a l'hèroe, d'Espanya en lo *confí*»

(ix, 7d, però canvià el vers ja en la versió de 1877); *confinar*, *confinant* i *confinat* (ja Belv.); *confinament*; *confini*, *confinitat*.

Definir [Llull], pres del ll. *definire* 'delimitar', 'definir': però en la llengua medieval i tradicional té més aviat accs. jurídiques: com 'alliberar, afraquir (de les obligacions)': «aquell burguès desiujava molt fortment ésser servidor de Déu --- mas, per la muller e-Is infants, honraments e riqueses que havie, no podia amar Déu segons que amar lo desiujave: aquell burguès acabà ab <'aconsegui de'> sa muller que 'l *defeni*, e donà a ella e a sos infants tot quant havie», Llull (*Merav.*, *NCl.* i, 103);⁹ cosa que no s'extingeix en la llengua popular «te'n durem a Barcelona / per la causa *definir*» en el romanç «Francisco», MilàF (*Romlo.*, 115D); i el vulgarisme *definit* que amb sentit equivalent a 'finit, acabat' hem vist en el *P. del Pler* de Ruyra (supra); amb significat més clàssic «*definir*: definio, diffinio», *DTO.* 1647; *definició*, acc. jurídica ja en OPou («fi y *diffinició*: acceptilatio», *Th. Pu.*, 138); *definició*, *DTO.* 1647. *Definible*. *Definidor*. *Definiment*. *Definitiu* [Lacav. 1695]; *definitivament* (id.); *definitivitat*; *definitori*. *Indefinit* (S. xix); *indefinidament*, molt usat en el llenguatge científic en l'acc. secundària 'cada vegada més, sense límits' (Ed-Fontserè, *Ci. Fi. Nat.*, gloss.).

CPT.: *Fidemón* «renou, crits, bulla, escàndol, remors fortes», men. (AFerrer Ginart, *Rond.*, p. 220), cf. oc. ant. *fenimón* «fin du monde». *Finis-finis*. *Finiquitar*.

¹ Entre els casos antics convé citar el de l'ed. valenciana (1529) del *Blanquerna*, on apareix com a masculí i fins amb el sentit propi d'acabament', i és precisament en la part inicial on s'han perdut els mss. i no ens resta més que aquesta edició, en el cap. iv, «respòs Aloma --- ara no-m desempareu en lo *fi* de mos dies, quant he jo més menester vostra ajuda» (*NCl.* i, 42.12). Com que aquest cas de *lo fi* és únic en tota l'obra lul·liana, i és sabut que l'ed. 1529 té el llenguatge arbitràriament retocat i «modernitzat» grosserament, per l'adaptador Bonllabi, tingué raó Galmés de canviar això en *la fi* en la seva ed. de 1914 (i, 20), i així ho reproduïx *AlcM*, encara que en l'ed. *NCl.* ho hagi posat com ho porta l'únic text transmès. — ² D'aquí ve la locució conjuntiva *a fi de* 'per tal de', i amb aquest valor ni el femení de finalitat no ha quedat extingit en certes zones: Giner i March em deia (1935) que els valencians usen molt més *a la fi de*. També el *DBal.* ho posa així (la cita que dóna a continuació no sé si per errada tip., porta *a fi de*). — ³ És una carta de Joan I al comte d'Armanyac redactada pel secretari Pere de Beviure, que l'amic Riera em transcriu de l'A. C. A., reg. 1958, fº 15v. — ⁴ L'excepció que en dóna *AlcM* en la seva segona cita és un barbarisme ocasional d'un escriptor neglignet (sense relació amb els seus homònims coneguts), que no mereixia cita. — ⁵ Primer posaria *fenir* (*f. a altra cosa*: finio, termino), car ho ordenà entre els mots en *fe-* (C-vii. 1.36) i a última hora ho féu esmenar com a *fi-* pel